

ITALIENS HÖGSTA DOMSTOL (CORTE SUPREMA DI CASSAZIONE)

Tredje civilrättsliga avdelningen **Beslut nr 24015/2026 – publicerat den 24 juli 2026**

Svensk översättning av det italienska originalet. Rättsfallsnummer, lagrum och EU-rättsliga hänvisningar har behållits i originalets form. Översättningen är avsedd att återge domstolens resonemang och är inte en auktoriserad juridisk översättning.

Domstolens sammansättning

LUIGI ALESSANDRO SCARANO – ordförande
PASQUALINA ANNA PIERA CONDELLO – domare
IRENE AMBROSI – domare
STEFANIA TASSONE – domare
MARILENA GORGONI – referent

Sak: Konsument – utebliven information – försiktighetsprincipen – skadeståndsskydd och förebyggande skydd.

Förhandling i rådskammare: 20 februari 2026.

BESLUT

i mål nr 1922/2025 R.G., väckt av Monica Briganti, företrädd av advokaten Fabio Cardanobile, mot Apple Distribution International Ltd, i egenskap av Apple Inc:s representant i Europa, företrädd av advokaterna Daniele Vecchi, Salvatore Gaudiello och Michela Turra, avseende överklagande av Bologna appellationsdomstols dom nr 1338/2024, meddelad den 21 juni 2024.

BAKGRUND OCH OMSTÄNDIGHETER

Monica Briganti uppgav att hon i juni 2016 hade köpt en mobiltelefon av modellen iPhone SE 5S och använt den intensivt: mer än en timmes samtal per dag samt omkring fem till sex timmars dataanslutning, även under förhållanden med dålig mottagning, exempelvis i bil och på tåg, och i närheten av minderåriga.

I februari 2018, omkring två år efter köpet, blev hon enligt egen uppgift medveten om potentiella hälsorisker med radiofrekvent strålning från mobiltelefoner efter att ha tagit del av forskning från Internationella cancerforskningsinstitutet (IARC), där ett möjligt samband mellan långvarig exponering för elektromagnetiska vågor och tumörsjukdom på lång sikt behandlades.

Hon väckte därefter talan mot Apple Distribution International Ltd vid domstolen i Bologna och begärde ersättning för ekonomisk och ideell skada med hänvisning till att hennes grundläggande rätt till självbestämmande hade kränkts. Enligt henne hade Apple underlåtit att lämna särskilda, synliga och otvetydiga varningar om riskerna vid långvarig mobiltelefonanvändning, barns större sårbarhet och att telefonen avger elektromagnetiska vågor även i standbyläge.

Hon anförde att det varken på eller i telefonens förpackning fanns tillräcklig information av typen: begränsa långvarig användning; begränsa användning nära minderåriga; undvik att ha en påslagen telefon på nattduksbordet under natten; undvik att bära telefonen i byxfickan; och använd högtalarfunktion eller hörlurar för att minska RF-exponeringen.

I förpackningen fanns enligt henne ingen säkerhetsmanual, utan endast en mycket kortfattad broschyr. Informationen om ”exponering för radiofrekvent energi” var separerad från avsnittet om ”säkerhet och användning”, vilket enligt henne kunde ge intrycket att radiofrekvenser inte hade betydelse för produktsäkerheten.

Även den användarhandbok som endast kunde nås via internet saknade enligt henne tydliga och framträdande upplysningar om radiofrekvensernas betydelse för säkerheten. Ytterligare information fanns endast via mindre uppenbara vägar, exempelvis webbsidor eller inställningar i telefonen. Hon pekade särskilt på formuleringar om att säkerhetstester utförts ”i kontakt med kroppen” men samtidigt ”på ett avstånd av 5 mm”, utan tydlig förklaring av under vilka förhållanden gränsvärdena uppfylldes.

Briganti gjorde gällande avtalsrättsligt ansvar enligt artikel 1218 i den italienska civillagen, åsidosättande av försiktighetsprincipen enligt artikel 191 FEUF och brott mot säkerhets- och informationsskyldigheter enligt den italienska konsumentlagen. Om hon hade känt till riskerna skulle hon, enligt egen uppgift, ha använt telefonen annorlunda: inte nära sina minderåriga döttrar, inte burit den på kroppen eller haft den nära kudden på natten, och i större utsträckning använt fast telefon.

Apple invände bland annat att bolaget endast var distributör och inte tillverkare. Domstolen i Bologna avslog denna invändning men ogillade talan i sak genom dom nr 508/2020. Förstainstansdomstolen ansåg bland annat att försiktighetsprincipen är en offentligrättslig princip riktad till lagstiftaren och inte direkt tillämplig i privata relationer, samt att något vetenskapligt fastställt orsakssamband mellan elektromagnetisk exponering och tumörsjukdom inte förelåg.

Briganti överklagade. Bologna appellationsdomstol avslog överklagandet genom dom nr 1338 av den 21 juni 2024. Hon överklagade därefter till Corte Suprema di Cassazione och åberopade nio grunder.

GRUNDERNA FÖR ÖVERKLAGANDET

1. Informationsskyldigheter och produktsäkerhet

Briganti gjorde gällande att appellationsdomstolen felaktigt hade behandlat tillverkarens informationsskyldigheter som beroende av särskilda tekniska genomföranderegler. Hon hänvisade till rättspraxis enligt vilken en produkt kan vara bristfällig inte bara genom konstruktionsfel eller avvikelse från tekniska standarder utan också genom informationsbrist. Även en CE-märkt produkt som uppfyller tekniska standarder kan vara bristfällig om den saknar instruktioner och varningar som behövs för att förebygga risker som konsumenten inte omedelbart kan uppfatta.

2. Professionell aktsamhet

Hon hävdade att en kvalificerad näringsidkares professionella aktsamhetsplikt enligt artikel 1176 andra stycket i civillagen i sig ger upphov till skydds- och informationsskyldigheter. Skyldigheten begränsas inte till att följa tekniska minimikrav utan innefattar att följa forskningens utveckling och anpassa informationen till aktuell kunskap.

3. Försiktighetsprincipen

Hon invände mot appellationsdomstolens uppfattning att försiktighetsprincipen endast verkar inom offentlig rätt. Enligt henne fungerar principen som ett operativt kriterium för riskhantering och integrerar de skyldigheter som åvilar professionella aktörer. Producenten ska därför informera om även potentiella, osäkra eller svårupptäckta risker.

4. Vetenskaplig osäkerhet

Briganti gjorde gällande att informations- och försiktighetsåtgärder inte förutsätter vetenskaplig säkerhet om risk eller ett fullt fastställt orsakssamband. Skyldigheter kan uppkomma när preliminära vetenskapliga undersökningar eller epidemiologiska studier ger anledning att anta en hälsorisk.

5. Bristande domskäl och IARC:s klassificering

Hon anförde att appellationsdomstolen inte på ett tillräckligt sätt hade behandlat IARC:s klassificering från 2011 av radiofrekventa elektromagnetiska fält som möjligen cancerframkallande för människor (grupp 2B), och inte heller annan dokumentation som hon hade åberopat.

6. Användningssätt och exponering

Hon framhöll att RF-exponeringens intensitet och absorption beror på bland annat exponeringstid, avstånd från kroppen, signalstyrka och användningsmiljö. Enligt henne hade Apple inte konkret bestritt dessa förhållanden.

7. Apples påstådda underlåtenhet

Hon hävdade att Apple inte hade visat att bolaget lämnat tydlig, synlig och omedelbart uppfattbar information om hälsorisker och försiktighetsåtgärder. Teknisk överensstämmelse och CE-märkning var enligt henne inte tillräckliga för att uppfylla informationsskyldigheten.

8–9. Självbestämmande och ideell skada

Hon gjorde slutligen gällande att bristen på information hade berövat henne möjligheten att fatta informerade beslut om sin och familjens exponering. Detta utgjorde enligt henne en självständig kränkning av rätten till självbestämmande och kunde medföra ersättningsgill ideell skada.

HÖGSTA DOMSTOLENS BEDÖMNING

11. Gemensam prövning

Domstolen fann att grunderna kunde prövas tillsammans eftersom de var nära sammanhängande och att överklagandet var välgrundat i den omfattning som utvecklades i beslutet.

11.1 Försiktighetsprincipen och privata rättsförhållanden

Appellationsdomstolen hade huvudsakligen utgått från att försiktighetsprincipen är begränsad till offentlig rätt och att det krävs ett föregående lagstiftningsingripande som exakt fastställer vilka försiktighetsåtgärder som kan krävas. Kassationsdomstolen ansåg att felet inte främst låg i att appellationsdomstolen hade nekat försiktighetsprincipen omedelbar direkt tillämplighet, utan i att den inte hade undersökt om direkt tillämpliga regler om produktsäkerhet, professionell aktsamhet, god tro och korrekt handlande redan medförde informations- och försiktighetsåtgärder. Försiktighetsprincipen fungerar då som ett kriterium för att fylla ut och kvalificera innehållet i redan existerande rättsliga skyldigheter.

Produktsäkerhet och CE-märkning

Begreppet säker produkt kan enligt domstolen inte reduceras till överensstämmelse med tekniska standarder eller förekomsten av CE-märkning. Dessa utgör en miniminivå. En produkt kan trots teknisk överensstämmelse vara bristfällig om den saknar de instruktioner och varningar som behövs för att förebygga risker som konsumenten inte omedelbart kan uppfatta. Överensstämmelse med tekniska standarder befriar alltså inte producenten från ytterligare försiktighetsåtgärder när sådana behövs för att skydda användarens hälsa.

Vetenskaplig osäkerhet

Domstolen framhöll att riskhantering inte generellt kan göras beroende av vetenskaplig säkerhet. Den hänvisade till tidigare italiensk rättspraxis enligt vilken försiktighetsprincipen kräver en seriös strategi för bedömning, hantering och kommunikation av risk och att den vetenskapliga osäkerheten inte får vältras över på konsumenten. När orsaker, utvecklingsmöjligheter och effekter av ett fenomen är osäkra krävs tvärtom större försiktighet.

Radiofrekvenser och tumörrisk

Med särskild hänvisning till möjlig cancerrisk vid långvarig exponering för elektromagnetiska vågor behandlade domstolen tidigare rättspraxis, bland annat Cass. nr 17438/2012. Den betonade att detta avgörande här inte användes för att fastställa kausalitet i strikt mening, utan som ett uttryck för att vetenskaplig osäkerhet inte är rättsligt neutral. I det tidigare målet hade forskningsläget inte varit slutgiltigt, men studierna hade inte uteslutit ett samband och det hade noterats en ökad risk för hjärntumörer, särskilt akustikusneurinom, efter mer än tio års exponering.

Osäkerhet innebär inte rättslig irrelevans

Av detta följer enligt domstolen att vetenskaplig osäkerhet inte är liktydig med att en risk saknar rättslig betydelse och inte i sig berättigar ett avvaktande förhållningssätt. När risken inte kan uteslutas och exponeringen har egenskaper som gör risken relevant, tillåter och kräver rättsordningen åtgärder för att hantera risken.

Offentligrättsliga gränsvärden och civilrättsliga skyldigheter

Domstolen skiljde mellan den offentligrättsliga regleringen av elektromagnetisk exponering för befolkningen och de civilrättsliga skyldigheterna i relationen mellan producent och enskild konsument. Att statligt fastställda exponeringsgränser respekteras kan ha betydelse inom offentlig reglering, men detta avgör inte automatiskt vilka informations- och skyddsskyldigheter en producent har gentemot en konsument.

EU-domstolens försiktighetspraxis

Domstolen hänvisade till EU-domstolens praxis inom bland annat växtskyddsmedel, livsmedel, tobaksprodukter och andra potentiellt hälsoskadliga produkter. Offentliga skyddsåtgärder behöver inte vänta tills riskens existens och allvar är vetenskapligt säkerställda. En plausibel sannolikhet för potentiellt allvarliga skador kan vara tillräcklig. Riskbedömningen ska baseras på de mest tillförlitliga tillgängliga vetenskapliga uppgifterna och den senaste internationella forskningen.

ALARA-principen

Domstolen gav ALARA – ”as low as reasonably achievable” – en central roll som konkret och operativ princip för riskreduktion. Den beskrev ALARA som ett kriterium för att hantera exponering för potentiellt

skadliga faktorer även när full vetenskaplig säkerhet om faran saknas. Exponeringen ska hållas på lägsta rimligt möjliga nivå, med hänsyn till produktens användning och tillgänglig vetenskaplig kunskap.

När försiktighetsåtgärder ska vidtas

Skyldigheten att vidta försiktighets- och informationsåtgärder kan enligt den åberopade rättspraxisen uppkomma redan när preliminära studier, icke slutgiltiga vetenskapliga undersökningar eller ofullständiga epidemiologiska belägg kan indikera en hälsorisk. Nödvändiga försiktighetsåtgärder får inte göras beroende av ett slutligt bevis för skadlighet när det finns seriösa och samstämmiga indikationer på möjlig fara.

Information som riskreducerande åtgärd

Försiktighetsåtgärder kan framför allt bestå i minskad exponering och information till den exponerade. Informationen får inte vara enbart allmän, utan måste göra det möjligt för mottagaren att korrekt bedöma risker och fördelar och vidta nödvändiga försiktighetsåtgärder. Vid vetenskapligt osäkra risker kan proportionerliga åtgärder exempelvis innebära att exponeringsnivåerna reduceras.

ALARA och mobiltelefoner

I det aktuella målet hade Briganti anfört att RF-exponeringen från en mobiltelefon varierar beroende på användningssätt: samtalens längd, avståndet från kroppen, mottagningsförhållandena och den kumulativa exponeringen. Vid exempelvis användning i bil eller vid svag signal kan utsändningen öka, och exponeringen kan vara större vid långvarig användning eller nära kroppen. Domstolen konstaterade att en tillämpning av ALARA i detta sammanhang innebär en skyldighet att informera konsumenten om användningssätt som kan minska exponeringen och därigenom göra det möjligt att medvetet anpassa sitt beteende.

Professionell aktsamhet

Även om man skulle anse att försiktighetsprincipens direkta verkan mellan privata parter är osäker, knyts principen till privata rättsförhållanden genom kravet på professionell aktsamhet. En professionell aktör ska inte bara följa tekniska minimikrav utan också vidta de försiktighets- och informationsåtgärder som, bedömda på förhand, är nödvändiga eller lämpliga för att undvika hälsoskada. Informationsskyldigheten kan vara förstärkt även när risken sannolikhetsmässigt inte är hög eller ännu inte fullt fastställd.

Statens och producentens informationsskyldigheter

Att staten har en egen informationsskyldighet enligt italiensk lag utesluter inte producentens skyldighet enligt konsumentlagstiftningen. Tvärtom kan det förhållande att RF-exponering av rättsordningen betraktas som en risk som motiverar förebyggande information förstärka producentens informationsskyldigheter.

11.2 Självbestämmande och ideell skada

Appellationsdomstolen hade också avslagit talan med hänvisning till att ett ”blott fruktande av en fara” inte i sig är ersättningsgillt. Kassationsdomstolen ansåg att denna bedömning var felaktigt begränsad. Domstolen måste skilja mellan en abstrakt rädsla och en faktiskt upplevd och rättsligt relevant psykisk belastning. En konkret psykisk störning eller oro kan under vissa förutsättningar vara ersättningsgill även utan biologisk skada.

Självbestämmande som självständigt skyddsintresse

Domstolen betonade samtidigt att frågan inte endast gäller rädsla för en framtida skada. Rätten till självbestämmande är ett självständigt rättsligt skyddsintresse. En informationsbrist kan påverka själva beslutsprocessen och beröva en person möjligheten att medvetet välja om och hur han eller hon vill utsätta

sig för en risk. En sådan kränkning kan vara rättsligt relevant även om någon hälsoskada aldrig uppkommer.

Krav på konkret orsakssamband

För ersättning krävs dock en konkret bedömning av om den uteblivna informationen faktiskt påverkade konsumentens val. Konsumenten måste visa, även genom indicier och sannolikhetsbedömning, att hon sannolikt skulle ha handlat annorlunda om korrekt information hade lämnats.

Briganti's alternativa handlande

Briganti hade anfört att hon, om hon informerats om hälsoriskerna och enkla sätt att minska exponeringen, skulle ha begränsat långvarig användning, undvikit användning nära sina minderåriga barn, använt högtalare eller hörlurar och undvikit att bära telefonen mot kroppen eller ha den påslagen nära sig under natten. Domstolen ansåg att dessa påståenden krävde en faktisk prövning av om det med hög logisk sannolikhet kunde antas att hennes beslut skulle ha blivit annorlunda.

11.3 Förebyggande rättsskydd

Även om skadestånd i slutändan inte skulle kunna utdömas, kunde Briganti enligt Kassationsdomstolen inte nekas varje form av rättsligt skydd. Hon hade från början gjort gällande en aktuell rättslig skyldighet och efterfrågat ett skydd som också – och framför allt – är förebyggande.

Civilrättens preventiva funktion

När en rättsstridig handling konstateras kan frågan inte reduceras till skadestånd. Särskilt inom områden som berör hälsa och kännetecknas av informationsasymmetri har civilrätten också en preventiv och riskhanterande funktion. Skyddet kan innebära att ett rättsstridigt handlande konstateras och att framtida beteende måste ändras.

Möjliga åtgärder mot producenten

Domstolen angav exempel på åtgärder som skulle kunna prövas: att ålägga producenten att införa, komplettera eller korrigera information med tydligare varningar; att införa verktyg som regelbundet uppmärksammar användaren på långvarig exponering, exempelvis omedelbara och återkommande digitala varningar, notiser eller popup-meddelanden när telefonen startas eller används; samt att tillhandahålla tillbehör som gör det möjligt att använda produkten under säkrare förhållanden.

Förebyggande förbud

Domstolen framhöll att ett föreläggande eller förbud är ett instrument för skydd i natura som syftar till att undanröja en pågående och bestående kränkning av en absolut rättighet och förebygga att farliga eller skadliga beteenden upprepas.

DOMSTOLENS SLUTSATS

Kassationsdomstolen konstaterade sammanfattningsvis att appellationsdomstolens avgörande var felaktigt i flera avseenden. Den hade gjort en alltför restriktiv tolkning av producentens informationsskyldigheter och begränsat försiktighetsprincipen till offentlig rätt utan att undersöka om direkt tillämpliga regler om produktsäkerhet och professionell aktsamhet krävde informationsåtgärder för att hantera riskerna med användningen av produkten.

Appellationsdomstolen hade vidare bedömt den påstådda ideella skadan alltför summariskt genom att reducera frågan till ”blott rädsla”, utan att pröva om informationsbristen på ett rättsligt relevant sätt hade påverkat Brigantis beslutsprocess och hennes möjlighet att själv bestämma över sin exponering.

Slutligen hade appellationsdomstolen felaktigt begränsat rättsskyddet till ett val mellan skadestånd och fullständigt avslag och inte prövat möjligheten till förebyggande eller förbudsinriktade rättsmedel.

DOMSLUT (P.Q.M.)

Domstolen bifaller överklagandet i den omfattning som anges i domskälen. Den upphäver den överklagade domen i motsvarande delar och återförvisar målet, även beträffande rättegångskostnaderna i kassationsförfarandet, till Bologna appellationsdomstol i en annan sammansättning.

Beslutat i rådkammare den 20 februari 2026 av Corte Suprema di Cassazione tredje civilrättsliga avdelning.

Ordförande: Luigi Alessandro Scarano